

**Program I spotkania Zespołu Lokalnej Współpracy
dla obszaru Natura 2000 Kościół w Nowosielcach PLH180035 w dniu 29.04.2014r.**

10:00 Otwarcie spotkania, powitanie gości

- Przedstawienie zespołu opracowującego plan zadań ochronnych (PZO) dla obszaru Kościół w Nowosielcach PLH180035
- Czym jest sieć Natura 2000 i Plan Zadań Ochronnych:
- Przedstawienie harmonogramu prac nad PZO dla obszaru Natura 2000.

11:00 – 11:30 Przerwa na poczęstunek

- Opis obszaru oraz przedmiotów ochrony dla obszaru Natura 2000 Kościół w Nowosielcach

Dyskusja połączona z wymianą informacji nt. obszaru Natura 2000 i ewentualnych zagrożeń.

13:30 Planowane zakończenie spotkania

Kościół w Nowosielcach PLH180035

PLAN ZADAŃ OCHRONNYCH DLA OBSZARU NATURA 2000 Kościół w Nowosielcach PLH180035

Dariusz Łupicki

Sylwia Kowalcze-Magiera
– chiropterolog, kierownik zespołu

Dariusz Łupicki – chiropterolog, koordynator

Krzysztof Magiera – GIS

kontakt:

biuro@komagconsulting.pl

tel. 667 369 875

fax: 767 434 109

Czym jest sieć Natura 2000 i Plan Zadań Ochronnych

Głównym celem funkcjonowania Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000 jest zachowanie określonych typów siedlisk przyrodniczych i gatunków roślin i zwierząt, które uważa się za cenne i zagrożone wyginięciem w skali całej Europy.

Cel ten ma być realizowany poprzez wyznaczenie i objęcie ochroną obszarów, na których te gatunki i siedliska występują.

Działania w zakresie ochrony siedlisk naturalnych oraz dzikiej flory i fauny mają służyć zachowaniu lub odtworzeniu różnorodności biologicznej Europy, co jest jednym z priorytetów działalności Unii Europejskiej.

<http://natura2000.gdos.gov.pl/>

Idea sieci Natura 2000 zakłada zwiększenie skuteczności działań ochronnych poprzez stworzenie dodatkowego - kompletnego i metodycznie spójnego - systemu ochrony dziedzictwa przyrodniczego Europy, który nakłada się na już funkcjonujące systemy ochrony obszarowej i gatunkowej, stanowiąc ich uzupełnienie i zdecydowane wzmocnienie.

Podstawą jego funkcjonowania są dwie unijne dyrektywy:

- Dyrektywa 2009/147/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 30 listopada 2009r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa (zwana **dyrektywą ptasią**)
- Dyrektywa 92/43/EWG Rady z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory (zwana **dyrektywą siedliskową**).

<http://natura2000.gdos.gov.pl/>

W myśl dyrektywy ptasiej oraz dyrektywy siedliskowej każdy kraj członkowski Unii Europejskiej ma obowiązek zapewnić siedliskom przyrodniczym i gatunkom roślin i zwierząt, o których mowa w tych dyrektywach, warunki sprzyjające ochronie lub zadbać o odtworzenie ich dobrego (właściwego) stanu, m.in. poprzez wyznaczenie obszarów specjalnej ochrony ptaków (OSO), specjalnych obszarów ochrony siedlisk (SOO) oraz obszarów o znaczeniu dla wspólnoty europejskiej (OZW).

<http://natura2000.gdos.gov.pl/>

DYREKTYWA „PTASIA”

*dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady
2009/147WE z dnia 30 listopada 2009 r. w
sprawie ochrony dzikiego ptactwa (wersja
ujednolicona) – Dz. U. L. 20 z 26.1.2010, str. 7*

PRAWO KRAJOWE

LISTA GATUNKÓW PTAKÓW

PAŃSTWO CZŁONKOWSKIE WYZNACZA
SAMODZIELNIE OBSZARY PTASIE

KOMISJA
EUROPEJSKA

DYREKTYWA „SIEDLISKOWA”

Dyrektywa Rady 92/43/EWG z dnia 12 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory – Dz.U. L 206 z 2.7.1992

PRZEKAZANIE PROPOZYCJI
LISTY OBSZARÓW
DO KOMISJI EUROPEJSKIEJ

proces ewaluacji i selekcji obszarów na poziomie europejskim

PRAWO KRAJOWE
- WYZNACZENIE
SPECJALNYCH
OBSZARÓW
OCHRONY SIEDLISK

KE ZATWIERDZA W TRYBIE DECYZJI
OBSZARY POD NAZWĄ OBSZAR
MAJĄCY ZNACZENIE DLA
WSPÓLNOTY
(OZW)

KOMISJA EUROPEJSKA

W dyrektywach: ptasiej i siedliskowej określono ogólnie gatunki i siedliska, dla ochrony których tworzy się obszary Natura 2000. Jednak o tym które z nich są przedmiotami ochrony w danym obszarze decydują kryteria wyznaczania, np. wielkość populacji względem populacji krajowej.

Każdy obszar Natura 2000 posiada tzw. w Standardowy Formularz Danych (SDF), w którym zawarte są wszystkie najważniejsze informacje, w tym dane identyfikujące obszar (nazwa, kod), a także informacje przyrodnicze o gatunkach i siedliskach występujących na jego terenie, a także ocena znaczenia danego obszaru w odniesieniu do poszczególnych gatunków i siedlisk, z której wynika, które z nich są przedmiotami ochrony w tym obszarze Natura 2000.

<http://natura2000.gdos.gov.pl/>

Przedmiotami ochrony w obszarach Natura 2000 są:

- w obszarach ptasich - gatunki ptaków wymienione w pkt 3.2 z oceną A, B lub C oraz ptactwo wodno-błotne (jeżeli tak wskazano w pkt. 4.2),
- w obszarach siedliskowych - siedliska przyrodnicze wymienione w pkt 3.1 oraz gatunki zwierząt (bez ptaków) i roślin wymienione w pkt. 3.2 z oceną A, B lub C.

<http://natura2000.gdos.gov.pl/>

Zgodnie z opinią rzecznika generalnego Julianne Kokott, przedstawioną w dniu 19 kwietnia 2007 r. w sprawie C-304/05 Komisja Wspólnot Europejskich przeciwko Republice Włoskiej, siedliska i gatunki oznaczone literą D w SDF nie są przedmiotem ochrony w obszarach Natura 2000, a dane ich dotyczące stanowią wartość informacyjną.

<http://natura2000.gdos.gov.pl/>

„Natura 2000” NIE JEST:

- obszarem chronionym (jest obszarem ochrony)
- obszarem wyłączonej z działalności gospodarczej, rolnej, leśnej, łowieckiej, rybackiej
- obszarem, na którym obowiązują zakazy analogiczne do obowiązujących w parku narodowym czy rezerwacie przyrody

ZRÓWNOWAŻONY
ROZWÓJ

Celem programu Natura 2000 jest rozwój zrównoważony, uwzględniający zarówno potrzeby rozwoju cywilizacyjnego jak i możliwość utrzymania środowiska naturalnego w stanie równowagi.

W przeciwieństwie do wielu istniejących od lat w polskim prawodawstwie form ochrony przyrody, program Natura 2000 może nieść ze sobą nie tylko korzyści stricte przyrodnicze. Obszary Natura 2000 mogą stać się istotnym źródłem dochodu i obiektem rozwoju lokalnego.

<http://natura2000.gdos.gov.pl/>

Na mocy art. 32 Ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2009 r. Nr 151, poz. 1220, z późn. zm.) organami kluczowymi w zarządzaniu siecią Natura 2000 są Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska oraz regionalni dyrektorzy ochrony środowiska – organy Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska, odrębne dla każdego województwa. Istotną rolę odgrywają także dyrektorzy parków narodowych, dyrektorzy urzędów morskich oraz nadleśnictwa.

<http://natura2000.gdos.gov.pl/>

Zarządzanie obszarami „siedliskowymi” i „ptasimi” przez jednostkę sprawującą nadzór nad obszarem Natura 2000 w Polsce odbywa się przede wszystkim za pomocą **planów zadań ochronnych i planów ochrony.**

<http://natura2000.gdos.gov.pl/>

Plan zadań ochronnych, zgodnie z Ustawą z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000 sporządza na okres 10 lat.

Pierwszy projekt powinien powstać w ciągu 6 lat od dnia zatwierdzenia obszaru przez Komisję Europejską jako „obszaru mającego znaczenie dla Wspólnoty” lub od dnia wyznaczenia obszaru specjalnej ochrony ptaków.

Zatwierdzany jest w drodze aktu prawa miejscowego w formie zarządzenia Dyrektora Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska.

<http://natura2000.gdos.gov.pl/>

Celem tworzenia PZO jest zapewnienie poprawy lub utrzymania właściwego stanu ochrony gatunku

ozn.:

- zasięg (rozmieszczenie) gatunku nie kurczy się;
- populacja nie zmniejsza się i jest wystarczająca do trwałego zachowania gatunku;
- siedlisko gatunku jest odpowiedniej jakości i wielkości;
- nie ma niebezpieczeństwa utrzymywania się stwierdzonych zagrożeń w przyszłości

Opracowanie projektu planu zadań ochronnych obejmuje zidentyfikowanie zagrożeń dla obszaru Natura 2000 i wskazanie działań, które powinny zostać pilnie wykonane w najbliższym okresie ze wskazaniem podmiotów odpowiedzialnych za ich wykonanie i obszarów ich wdrażania.

PZO sporządza się w oparciu o istniejące dane oraz ich weryfikację terenową.

<http://natura2000.gdos.gov.pl/>

Plan zadań ochronnych zawiera m.in.:

- opis granic i mapę obszaru Natura 2000,
- identyfikację zagrożeń dla siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt i ich siedlisk,
- cele i określenie działań ochronnych oraz monitoringu.

<http://natura2000.gdos.gov.pl/>

LISTA PRZEDMIOTÓW OCHRONY

WERYFIKACJA

OKREŚLENIE STANU OCHRONY

FV

(właściwy)

U1

(niezadowalający)

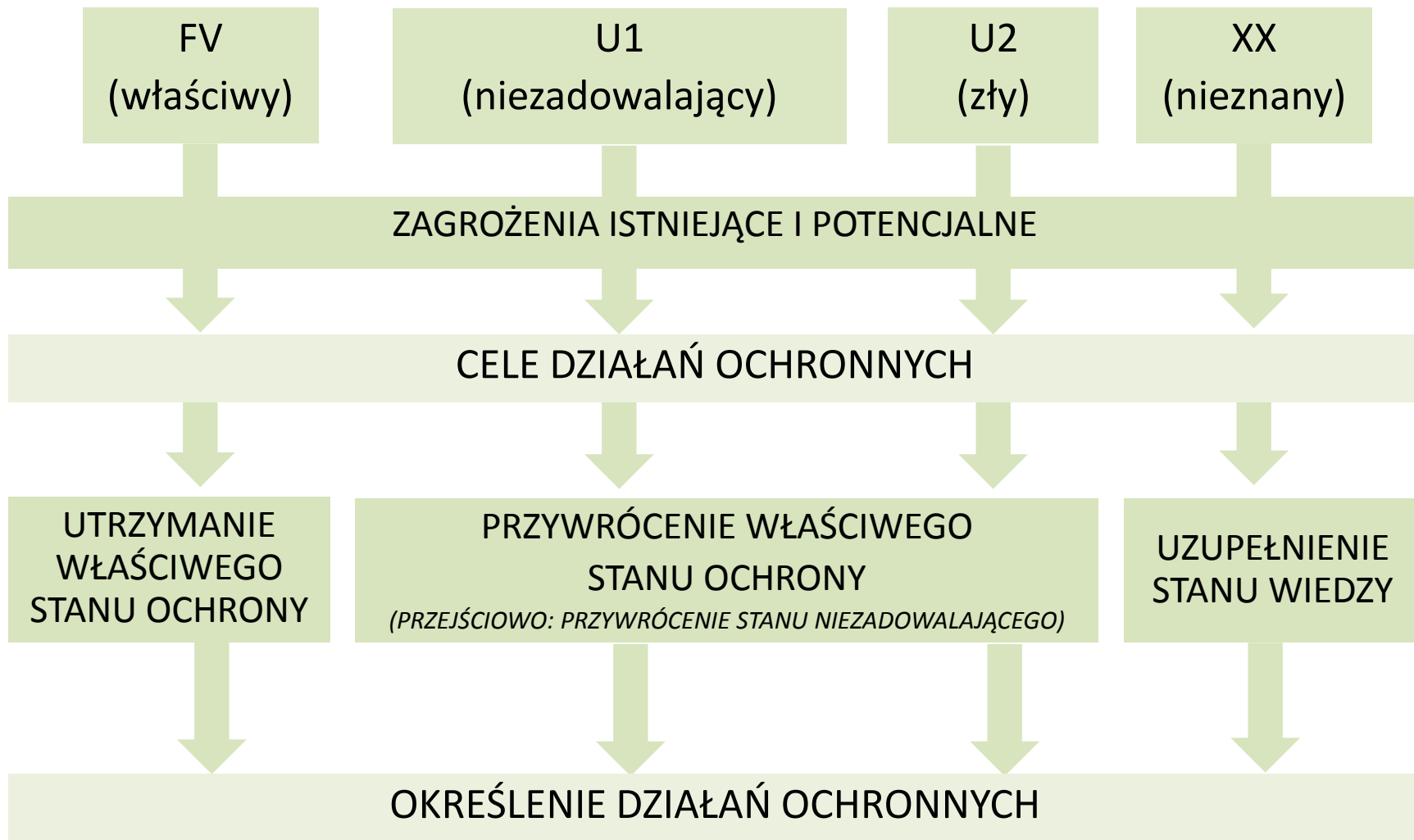
U2

(zły)

XX

(nieznany)

IDENTYFIKACJA ZAGROŻEŃ

Istotną częścią tego dokumentu są wskazania do zmian w istniejących studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin oraz planach zagospodarowania przestrzennego wszystkich szczebli.

Ustalenia te dotyczą eliminacji lub ograniczenia zagrożeń dla przedmiotów ochrony w obszarze Natura 2000. Ponadto w dokumencie tym należy określić, o ile jest taka potrzeba, zakres dalszych badań i wskazanie terminu sporządzenia planu ochrony dla części lub całości obszaru.

Szczegółowy tryb i zakres opracowania projektu planu zadań ochronnych określa Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 17 lutego 2010 r. w sprawie sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 (Dz. U. Nr 34, poz. 186, z późn. zm.).

<http://natura2000.gdos.gov.pl/>

NADZORUJĄCY FUNKCJONOWANIE
OBSZARÓW NATURA 2000 W
POLSCE
(Generalny Dyrektor Ochrony
Środowiska)

SPRAWUJĄCY NADZÓR NAD
POSZCZEGÓLNYMI OBSZARAMI
(Regionalni Dyrektorzy Ochrony
Środowiska)

INTERESARIUSZE:

- NADLEŚNICTWA,
- LOKALNE SAMORZĄDY,
- REGIONALNE ZARZĄDY GOSPODARKI WODNEJ,
- WOJEWÓDZKIE ZARZĄDY MELIORACJI I URZĄDZEŃ WODNYCH,
- AGENCJA RESTRUKTURYZACJI I MODERNIZACJI ROLNICTWA,
- GENERALNA DYREKCJA DRÓG KRAJOWYCH I AUTOSTRAD,
- ORGANIZACJE POZARZĄDOWE,
- PLACÓWKI NAUKOWE,
- ROLNICY,
- PRZEDSIĘBIORCY,
- PRZEDSTAWICIELE MIESZKAŃCÓW,
itd.

<http://pzo.gdos.gov.pl/>

Ważną częścią procesu zarządzania obszarami Natura 2000 jest komunikacja społeczna. Procedura udziału społeczeństwa w procesie podejmowania decyzji, zagwarantowana przez Ustawę z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, dotyczy zarówno zatwierdzania planów zarządzania obszarami Natura 2000, jak i ocen oddziaływania na nie.

Podmiot przeprowadzający postępowanie ma obowiązek, w myśl powyższej ustawy, udostępnić społeczeństwu dokumentację, wyznaczyć 21-dniowy okres na zgłaszanie uwag i opinii, przyjmować wszelkie zgłaszane uwagi i wnioski, rozpatrzyć je i odnieść się do nich w przyjętej decyzji oraz podać fakt podjęcia decyzji do publicznej wiadomości. Uspołecznienie procesu decyzyjnego z przestrzeganiem podstawowych zasad dobrych konsultacji przynosi bezsporne korzyści – dostarcza cennych informacji o środowisku i wpływa na poprawę jakości decyzji dotyczących przedsięwzięć mogących oddziaływać na obszary Natura 2000.

<http://natura2000.gdos.gov.pl/>

Taki sposób sporządzania PZO daje możliwość zapoznania się z oczekiwaniami różnych środowisk w odniesieniu do powstających dokumentów.

Niezwykle ważne jest, by w warsztatach brali udział przedstawiciele wszystkich zainteresowanych stron oraz aby aktywnie uczestniczyli oni w tworzeniu projektu planu wchodząc w skład tzw. Zespołu Lokalnej Współpracy (ZLW).

Zespół Lokalnej Współpracy tworzą osoby i podmioty, które prowadzą i są zainteresowane prowadzeniem działalności w obrębie obszaru Natura 2000.

Udział w pracach Zespołu Lokalnej Współpracy jest dobrowolny, uczestnicy pokrywają koszty swojego przyjazdu na spotkania dyskusyjne, a wkład do planu zadań ochronnych – opracowują w ramach swojej działalności.

Zespół Lokalnej Współpracy współtworząc projekt Planu Zadań Ochronnych może wnosić swoje uwagi na każdym etapie sporządzania planu (także przed tzw. konsultacjami społecznymi).

Metodyka i harmonogram prac

Liczenia w koloniach rozrodczych prowadzone będą dwukrotnie

- 1. przed urodzeniem młodych, ewentualnie krótko później (maj, ewentualnie początek czerwca), i obejmować będzie wyłącznie dorosłe osobniki.**
- 2. w lipcu, ale jeszcze przed uzyskaniem przez młode zdolności lotu, gdy istnieje możliwość odróżnienia osobników dorosłych i młodych.**

W miarę możliwości liczenia prowadzone będą podczas dni chłodnych - nietoperze są wtedy mniej ruchliwe, często zbite w grupy i nie płoszą się tak szybko, jak przy wyższych temperaturach.

Liczenia nie będą prowadzone podczas dni następujących po nocach, w których zaczął padać deszcz.

Wykonana zostanie ocena bezpośredniego otoczenia obiektów mieszczących kolonie rozrodcze biorąc pod uwagę obecność i stan utrzymania liniowych elementów krajobrazu mieszczących się między miejscem bytowania kolonii rozrodczej a miejscem żerowania, obecność i stan utrzymania zadrzewień i zakrzewień przebiegających od obiektów mieszczących kolonie rozrodcze do miejsc żerowania (tereny leśne), obecność i intensywność oświetlenia nocnego zewnętrznej bryły budynku sakralnego.

Wskazanie miejsc żerowania oraz tras przelotu zostanie przeprowadzone w oparciu o badania za pomocą detektorów ultradźwięków przeznaczonych do monitoring nietoperzy.

**(minimum 2 kontrole obejmujące obszar do 25 km od kolonii -
nocek duży może żerować w takiej odległości od kolonii).**

W terenie wyznaczone zostaną transekty przechodzące przez tereny stanowiące potencjalne żerowiska nocka dużego.

Kontrole rozpoczną się o zachodzie słońca i trwać będą nie dłużej niż do 2 godzin po zachodzie – tym samym obejmując okres najintensywniejszego żerowania.

Metoda ta uważana jest za najefektywniejszą w lokalizacji tras przelotów nietoperzy i ich żerowisk.

- Transekty prowadzone będą z wykorzystaniem detektorów ultrasonicznych D1000x, D240x oraz D230 (Pettersson Elektronik AB; UPPSALA, Szwecja).
- Do identyfikacji gatunków nietoperzy używany będzie program BatSound Pro ver. 3.31b.
- Obserwacje wspomagane będą także noktowizorami (UNITEC, Kanada oraz ZENIT, Rosja).

Ocenione zostaną stan i jakość żerowisk nietoperzy biorąc pod uwagę wymogi żerowiskowe nietoperzy będących przedmiotem ochrony poszczególnych obszarów Natura 2000.

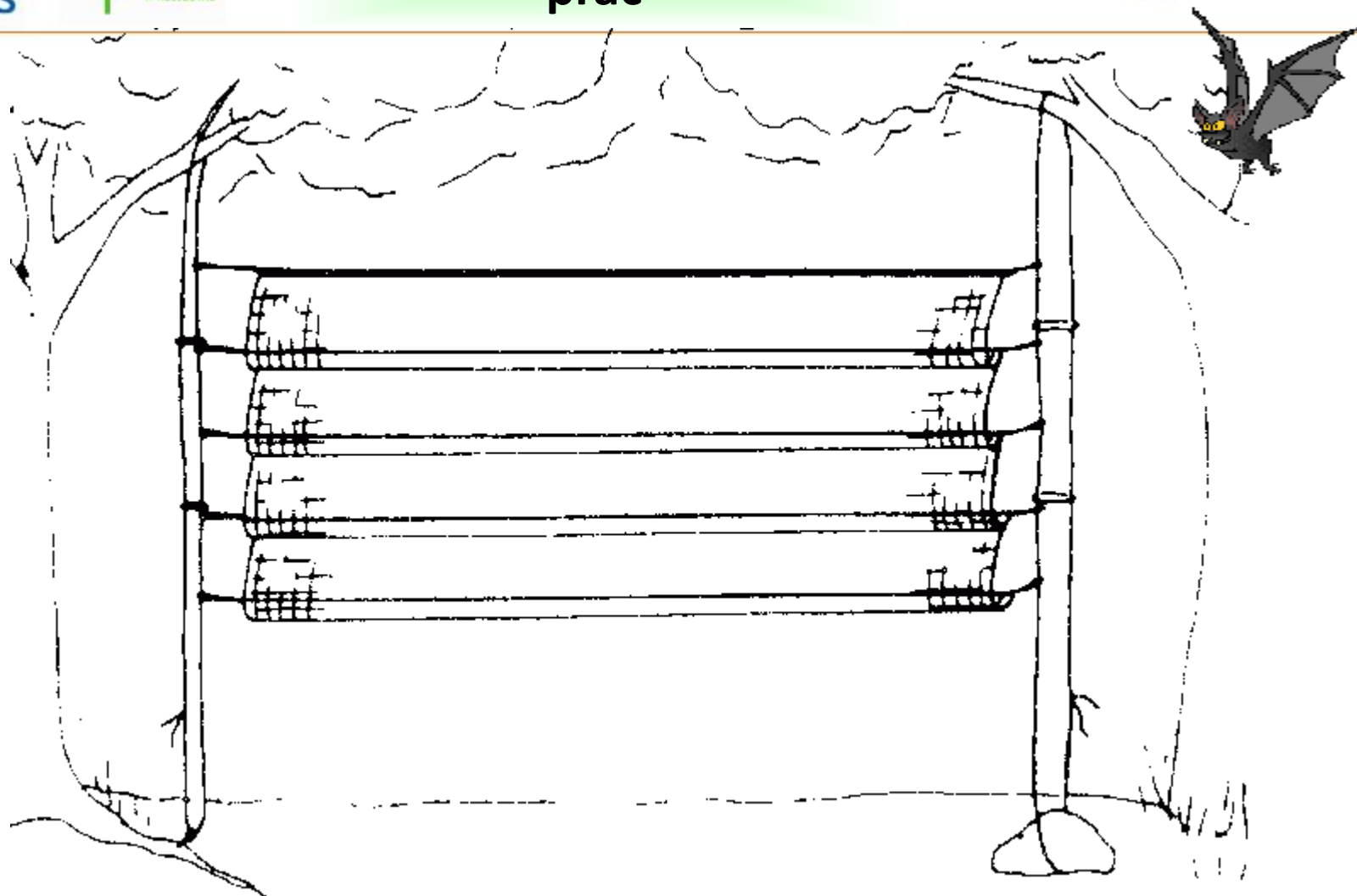
Zastosowane kryteria oceny żerowisk będą zgodnie z metodyką GIOŚ (Kepel 2010).

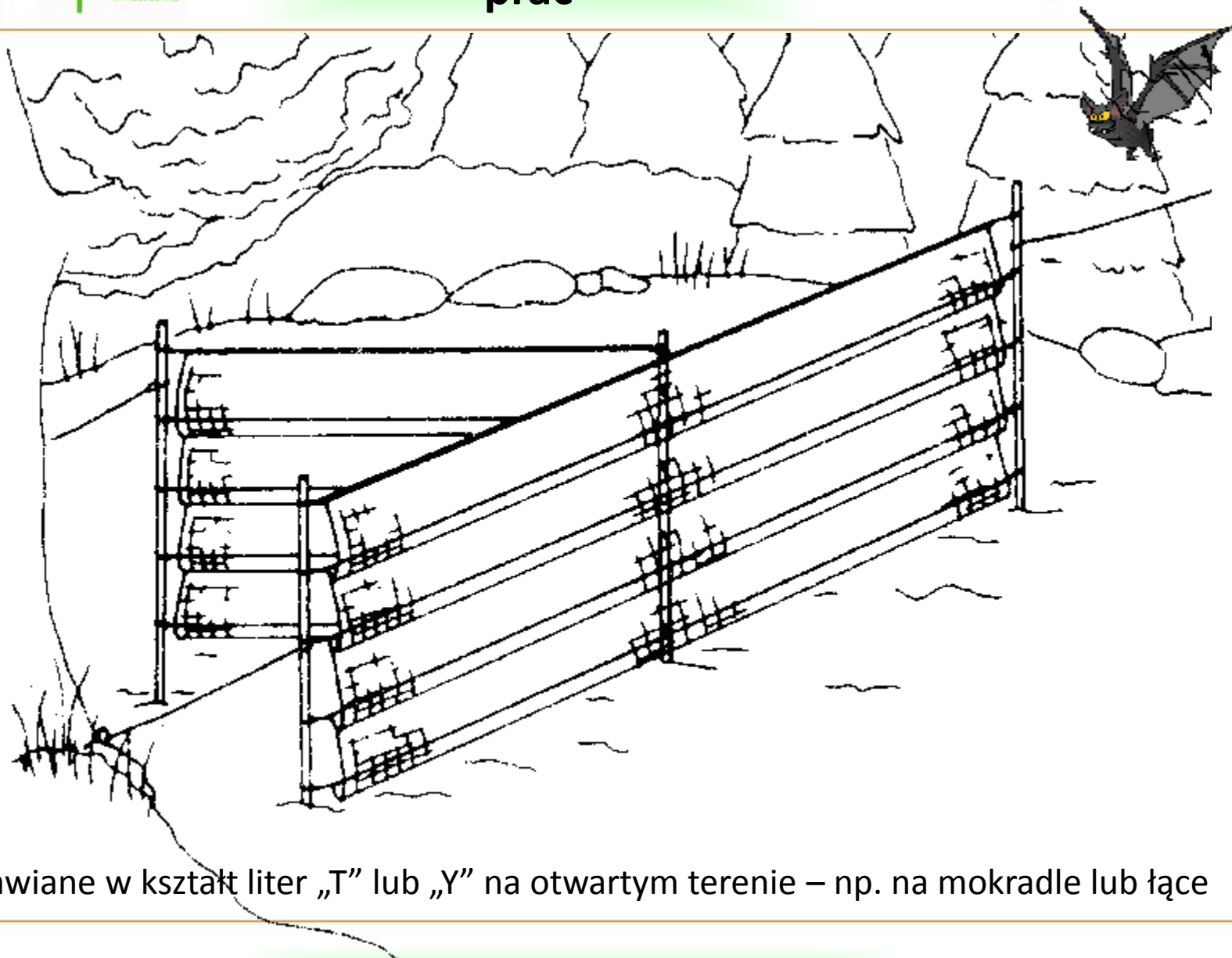
- Przyjmuje się, że aby las nadawał się w stopniu dostatecznym na żerowisko dla nocka dużego, co najmniej 25% przestrzeni powinno być wolne od podszytu i 25% gruntu powinno być praktycznie pozbawione roślinności runa.
- Jako siedlisko o warunkach dobrych uznaje się lasy, w których oba te parametry przekraczają 50%.
- Jeśli parametry przekraczają 75% - siedlisko pod względem struktury przestrzeni zbliżone jest do optymalnego.

Na żerowiskach o strukturze zbliżonej do optymalnego przeprowadzone zostaną odłowy w celu stwierdzenia struktury płciowej wykorzystujących jenocków dużych.

Nietoperze odławiane będą w sieci ornitologiczne o długości 6, 10, 12 i 18 metrów, o grubości i wielkości splotu D50/16 oraz D70/16. W zależności od specyfiki terenu sieci stawiano pojedynczo bądź w zespołach o łącznej długości do 65 metrów

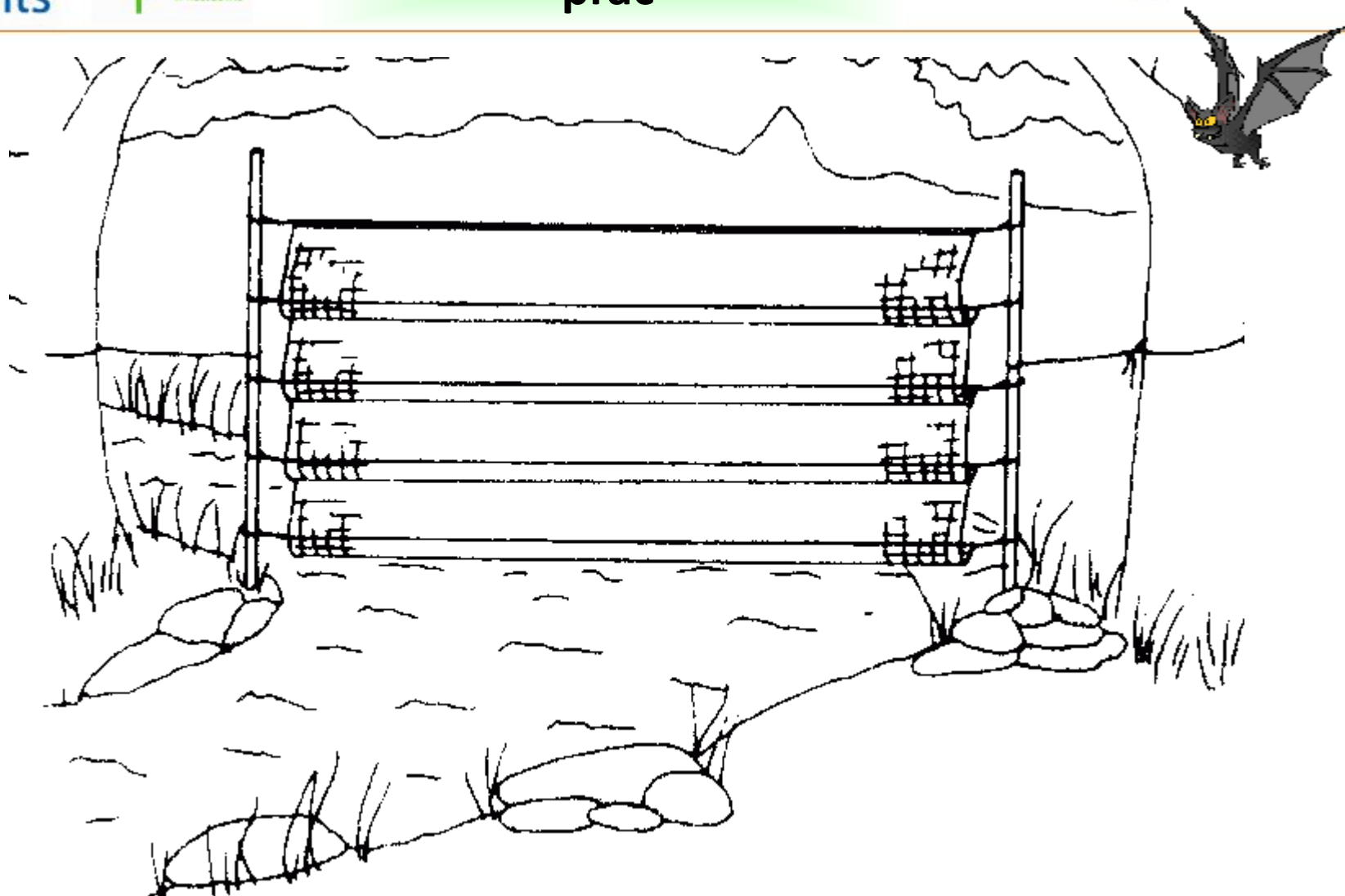

Sieć stawiana między drzewami, przecinająca leśną aleję.

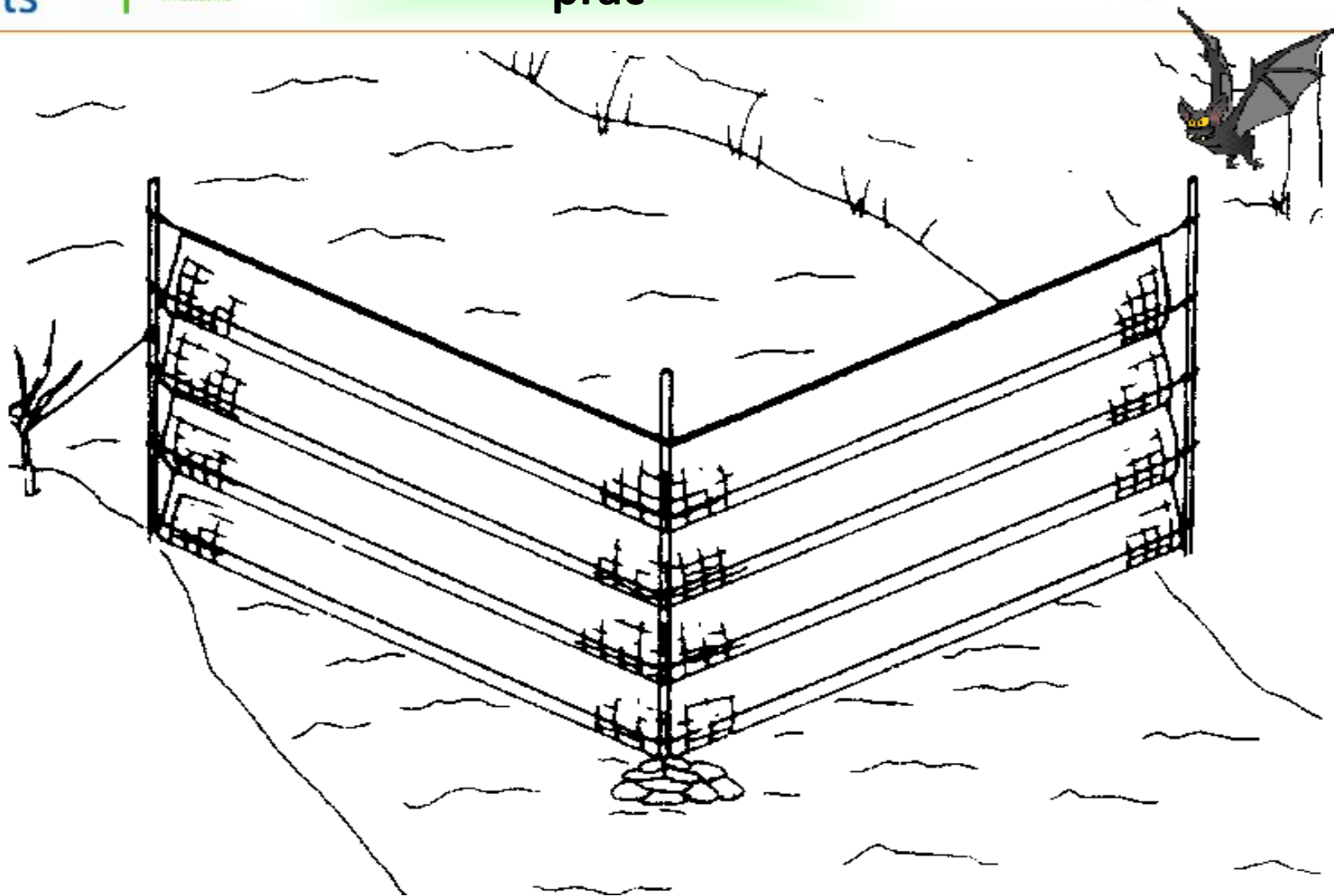
Sieci stawiane w kształt liter „T” lub „Y” na otwartym terenie – np. na mokradle lub łące

Kościół w Nowosielcach PLH180035

Sieci stawiane w poprzek rzek i strumieni - ciek wodny w terenie zadrzewionym

Sieci stawiane w poprzek rzek i strumieni - ciek wodny w terenie otwartym

Kościół w Nowosielcach PLH180035

U schwytanych nietoperzy oznaczana będzie płeć płeć oraz szacowany wiek.

Pod uwagę brane będzie występowanie „tysinek wokółsutkowych” u samic i wypełnienie plemnikami ogonów najądrzy (*cauda epididymis*) u samców oraz stan skostnienia kości śródreńcza i palców.

Dokonane zostaną podstawowe pomiary biometryczne

- długość przedramienia (suwmiarką z dokładnością do 0,05mm)
- masa (przy użyciu wagi PESOLA z dokładnością do 0,25g)

**WSZYSTKIE SCHWYTANE OSOBNIKI ZOSTANĄ NIEZWŁOCZNIE
WYPUSZCZONE W MIEJSCU ZŁOWIENIA.**

Źródło, fot.: RDOŚ w Rzeszowie

Remont dachu i wymiana pokrycia w ramach Projektu Life Podkowiec+, realizowanego przez Polskie Towarzystwo Przyjaciół Przyrody „pro Natura” z Wrocławia

Kościół w Nowosielcach PLH180035

Kościół w Nowosielcach PLH180035

1. IDENTYFIKACJA OBSZARU

1.1. Typ B	1.2. Kod obszaru PLH180035	Powrót
---------------	-------------------------------	------------------------

1.3. Nazwa obszaru

Kościół w Nowosielcach

1.4. Data opracowania 2008-09	1.5. Data aktualizacji 2014-04
----------------------------------	-----------------------------------

1.6. Instytucja lub osoba przygotowująca wniosek:

Nazwisko/Organizacja:	Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
Adres:	Polska Wawelska 52/54 Warszawa 00-922
Adres e-mail:	kancelaria@gdos.gov.pl

Data zaproponowania obszaru jako OZW:	2009-10
Data zatwierdzenia obszaru jako OZW(*):	2011-03
Data objęcia obszaru ochroną SOO:	Brak danych
Krajowe odniesienie prawne dla formy ochrony SOO:	Nie wydano rozporządzenia

2. POŁOŻENIE OBSZARU

2.1. Położenie centralnego punktu [wartości dziesiętne stopni]:

[Powrót](#)

Długość geograficzna
22.0772

Szerokość geograficzna
49.5652

2.2. Powierzchnia [ha]:

0.28

2.3. Obszar morski [%]

0.0

2.5. Kod i nazwa regionu administracyjnego

Kod poziomu NUTS 2

Nazwa regionu

PL32	Podkarpackie
------	--------------

2.6. Region biogeograficzny

Kontynentalny (100.0 %)

3. INFORMACJE PRZYRODNICZE

3.2. Gatunki objęte art. 4 dyrektywy 2009/147/WE i gatunki wymienione w załączniku II do dyrektywy 92/43/EEG oraz ocena znaczenia obszaru dla tych gatunków

[Powrót](#)

Gatunki				Populacja na obszarze							Ocena obszaru			
Grupa	Kod	Nazwa naukowa	S	NP	Typ	Wielkość		Jednostka	Kategoria	Jakość danych	A B C D	A B C		
						Min	Maks		C R V P		Populacja	Stan zachowania	Izolacja	Ogólnie
M	1324	Myotis myotis			r	320	320	i		M	C	B	C	B

- Grupa: A = płazy, B = ptaki, F = ryby, I = bezkręgowce, M = ssaki, P = rośliny, R = gady.
- S: jeśli dane o gatunku są szczególnie chronione i nie mogą być udostępnione publicznie, należy wpisać „tak”.
- NP: jeśli dany gatunek nie występuje już na danym terenie, należy wpisać „x” (opcjonalnie).
- Typ: p = osiadłe, r = wydające potomstwo, c = przelotne, w = zimujące (w przypadku roślin i gatunków niemigrujących należy użyć terminu „osiadłe”).
- Jednostka: i = osobniki pojedyncze, p = pary lub inne jednostki według standardowego wykazu jednostek i kodów zgodnego ze sprawozdawczością na podstawie art. 12 i 17 (zob. [portal referencyjny](#)).
- Kategorie liczebności (kategoria): C = powszechne, R = rzadkie, V = bardzo rzadkie, P = obecne - wypełnić, jeżeli brak jest danych (DD), lub jako uzupełnienie informacji o wielkości populacji.
- Jakość danych: G = „wysoka” (np. na podstawie badań); M = „przeciętna” (np. na podstawie częściowych danych i ekstrapolacji); P = „niska” (np. zgrubne dane szacunkowe); DD = brak danych (kategorię tę należy stosować wyłącznie, jeśli nie da się dokonać nawet zgrubnej oceny wielkości populacji - w takiej

POPULACJA

Wyznaczenie oceny polega na oszacowaniu wielkości populacji danego gatunku lub jej zagęszczenia w stosunku do populacji krajowej.

Stosuje się trójstopniową skalę:

A: $100\% \geq p > 15\%$

B: $15\% \geq p > 2\%$

C: $2\% \geq p > 0\%$

D: populacja nieistotna

P: brak jakichkolwiek danych populacyjnych

STAN ZACHOWANIA

Kryterium to składa się z dwóch podkryteriów z których pierwsze odwołuje się do stopnia zachowania cech siedlisk przyrodniczych, ważnych dla tego gatunku, natomiast drugie do możliwości ich ewentualnego odtworzenia (renaturyzacji).

Syntetyczne ujęcie wyników zastosowania powyższych podkryteriów do oceny stanu siedliska ważnego dla danego gatunku przedstawia się następująco:

A: doskonały stan zachowania

to: elementy zachowane w doskonałym stanie, niezależnie od możliwości renaturyzacji

B: dobry stan zachowania

to: elementy zachowane w dobrym stanie, niezależnie od możliwości renaturyzacji *LUB* elementy zachowane w przeciętnym stanie lub nawet częściowo zdegradowane, ale renaturyzacja łatwa.

C: przeciętny lub zdegradowany stan zachowania

to: wszystkie pozostałe kombinacje

IZOLACJA

To kryterium odnosi się do stopnia izolacji populacji występującej na danym obszarze w stosunku naturalnego zasięgu danego gatunku. Stopień izolacji określa w przybliżeniu jaki jest wkład danej populacji w genetyczne zróżnicowanie w obrębie gatunku (upraszczając: im bardziej izolowana populacja tym większy jej wkład w zróżnicowanie genetyczne) i na ile jest ona podatna na wyginięcie. Izolację należy przy tym rozważać w szerszym kontekście, biorąc pod uwagę ściśle endemity, podgatunki lub odmiany, jak i subpopulacje w obrębie metapopulacji. Ocenia się ją w trójstopniowej skali:

A: populacja (prawie) izolowana

B: populacja nie izolowana, ale występującą na peryferiach zasięgu gatunku

C: populacja nieizolowana w obrębie rozległego obszaru występowania

OCENA OGÓLNA

Globalna ocena wartości obszaru dla ochrony danego gatunku jest wypadkową powyższych kryteriów oraz dodatkowych czynników mogących mieć wpływ na zachowanie gatunku, jak rodzaj działalności człowieka na terenie obszaru i w jego pobliżu, stosunki własnościowe, status prawny obszaru, a także ekologiczne związki między typami siedlisk i gatunkami itp.

Wartość ta jest oceniana wg trójstopniowej skali:

A: znakomita

B: dobra

C: znacząca

nocek duży *Myotis myotis*

Kościół w Nowosielcach PLH180035

Wskaźnik	Miara	Sposób pomiaru/określenia
Populacja		
Liczebność	Liczba osobników dorosłych	Liczenie osobników bezpośrednio w kolonii, na wylotach lub metodą mieszaną
Struktura wiekowa	%	Stosunek liczby osobników młodych do osobników dorosłych ustalony na podstawie policzenia wszystkich osobników
Siedlisko		
Powierzchnia schronienia dostępna (dogodna) dla nietoperzy	Wskaźnik opisowy - zmniejszenie dostępnej dla nietoperzy powierzchni schronienia	Szacunek eksperta dotyczący zmian powierzchni schronienia dogodnej dla nietoperzy w czasie ostatnich 5 lat
Zabezpieczenie przed niepokojeniem nietoperzy	Wskaźnik opisowy - obecność i skuteczność zabezpieczeń	Ocena ekspercka dot. obecności, poprawności i stanu zabezpieczeń
Dostępność wylotów dla nietoperzy	Wskaźnik opisowy - obecność i drożność wylotów	Ocena ekspercka dot. dostępności wylotów dla nietoperzy i ich drożności

Wskaźnik/ Ocena	FV	U1	U2	XX
Populacja				
Liczebność	Liczba osobników dorosłych większa niż 80% liczby z ubiegłego roku + jeśli dane dostępne, istotny statystycznie średni spadek liczebności z wielolecia nie większy niż 5% rocznie	Wyniki pośrednie między FV i U2	Liczba osobników dorosłych mniejsza niż 50% liczby z ubiegłego roku lub jeśli dane dostępne, istotny statystycznie średni spadek liczebności z wielolecia większy niż 10% rocznie	Brak porównywalnych danych z ubiegłego roku i z wielolecia lub brak danych z tego roku, lub rodzaj obiektu uniemożliwia wiarygodne policzenie nietoperzy z dokładnością min. +/-25%

Wskaźnik/ Ocena	FV	U1	U2	XX
Populacja				
Struktura wiekowa	Liczebność młodych okrytych futrem, ale przed uzyskaniem zdolności lotu, większa niż 70% dorosłych osobników z liczenia wiosennego, a jeśli go nie było -75% z dnia liczenia młodych	Wyniki pośrednie między FV i U2	Liczebność młodych pokrytych futrem, przed uzyskaniem zdolności lotu, mniejsza niż 30% dorosłych osobników z liczenia wiosennego, a jeśli go nie było - z dnia liczenia młodych	Nie prowadzono liczenia młodych we właściwym terminie, rodzaj obiektu uniemożliwia policzenie młodych z dokładnością min. +/- 10% lub liczebność populacji jest FV, pomimo że w ciągu ostatnich 3 lat ten parametr był U1 lub U2

Wskaźnik/ Ocena	FV	U1	U2	XX
Siedlisko				
Powierzchnia schronienia dostępna (dogodna) dla nietoperzy	Powierzchnia schronienia dostępna dla nietoperzy nie uległa zmniejszeniu w ciągu ostatnich 5 lat, a jeśli uległa zmniejszeniu wcześniej, liczebność jest FV	Powierzchnia schronienia dostępna dla nietoperzy w ciągu ostatnich 5 lat uległa zmniejszeniu, jednak nie dotyczy to fragmentów o kluczowym znaczeniu dla nocków dużych, a jeśli uległa zmniejszeniu przed 5 latami - liczebność jest U1 lub XX	W ciągu ostatnich 5 lat powierzchnia schronienia dostępna dla nietoperzy uległa uszczupleniu o fragmenty o kluczowym znaczeniu dla nocków dużych, a jeśli miało to miejsce przed 5 latami - liczebność jest U2	Powierzchnia schronienia w ciągu ostatnich 5 lat uległa zmniejszeniu, jednak nie wiadomo, czy wyłączone fragmenty miały znaczenie dla nocków dużych

Wskaźnik/ Ocena	FV	U1	U2	XX
Siedlisko				
<p>Zabezpieczenie przed niepokojeniem nietoperzy</p>	<p>Obiekt jest zabezpieczony i nietoperze nie są niepokojone przez ludzi w okresie przebywania</p>	<p>Dostęp ludzi do wnętrza obiektu jest utrudniony, jednak możliwy i zdarzają się przypadki niepokojenia (np. przez mieszkańców) lub dostęp nie jest zabezpieczony, jednak presja jest niewielka</p>	<p>Obiekt nie jest zabezpieczony lub jest zabezpieczony nieskutecznie i presja ze strony ludzi jest istotna lub potencjalnie istotna</p>	<p>Dostęp ludzi do wnętrza obiektu jest utrudniony lub trudny do określenia i brak danych umożliwiających ocenę istniejącej lub potencjalnej presji</p>

Wskaźnik/ Ocena	FV	U1	U2	XX
Siedlisko				
<p>Dostępność wylotów dla nietoperzy</p>	<p>Wyloty są stale dostępne w wystarczającej liczbie i brak czynników utrudniających korzystanie z nich przez nietoperze lub ponad 3 lata temu część wylotów została zamknięta albo powstały w nich utrudnienia, ale obecnie liczebność ncocków dużych nie jest mniejsza od tej sprzed powstania tej przeszkody</p>	<p>Znacząca część wylotów w ciągu ostatnich 3 lat przestała być drożna, a pozostałe wyloty mają utrudnienia lub jest ich tak mało, że stanowi to utrudnienie lub zagrożenie dla nietoperzy, jednak nie stwierdzono jeszcze spadku liczebności nietoperzy z tego powodu</p>	<p>Znacząca część wylotów wykorzystywanych niegdyś przez nietoperze przestała być drożna, ma utrudnienia lub stanowi zagrożenie (np. kontuzje lub presja drapieżników) przy czym zagrożenie to zostało potwierdzone (np. znalezione ranne nietoperze), albo jeśli większość wylotów wykorzystywanych przez nietoperze jest w okresie przebywania nietoperzy oświetlona nocą</p>	<p>Liczba wylotów jest niewielka i trudno dostępna, ale trudno ocenić, czy stanowi to istotne utrudnienie dla nietoperzy</p>

DZIĘKUJĘ ZA UWAGĘ